

De marktbroeishow is een belangrijk component van de Dag van de Tulp in Zwaagdijk

‘Probleem TVX vaak groter dan gedacht’

Tulpenvirus X. Dat was de rode draad tijdens de Dag van de Tulp die op 26 januari plaatsvond in Zwaagdijk. Van alle uitdagingen die de tulpenteelt en -broeierij te wachten staat, werd TVX het vaakst genoemd in de presentaties van de diverse sprekers. Zij kondigden maatregelen aan.

Tekst: René Bouwmeester | Fotografie: René Faas

Een anekdote die onderzoeker Frank Kreuk van Proeftuin Zwaagdijk tijdens zijn presentatie op de Dag van de Tulp vertelde, gaf het probleem van TVX haarfijn weer. Een teler had een partij bollen met TVX aangeboden voor het onderzoek dat Kreuk deed naar verspreiding van het virus. De teler was in de veronderstelling dat een procent of tien besmet was. Uit onderzoek van Proeftuin Zwaagdijk bleek dat dik zeventig procent van de bollen in de partij besmet waren. De teler en Kreuk waren verrast door de hoge besmettingsgraad. “TVX kan vaak symptomeloos aanwezig zijn”, verklaart Kreuk. “Het probleem is vaak groter dan men denkt.” De symptomen die soms wel zichtbaar zijn, bestaan uit lichte strepen op het blad en lichte of donkere strepen in de bloem. Kreuk hield een presentatie over het onderzoek dat hij met collega’s van Wageningen University en Research hadden gedaan naar de verspreiding van TVX. Het onderzoek van is gestart omdat er een niet te verklaren toename van TVX in de

Chips met een verhaal

Akkerbouwer Henk Scheele uit de Hoeksche Waard gaf als gastspreker op de Dag van de Tulp een presentatie over zijn omslag van aardappelteler naar chipsfabrikant. Scheele begon zijn presentatie met een ontboezeming. “Ik kijk als akkerbouwer op tegen tulpentelers want jullie zijn in de regel wel in staat je marge te maken en wij niet.”

Het gebrek aan marge was in 2002 de reden voor Scheele en zijn collega's René de Zeeuw en Gerrit Rozendaal de reden om na te denken over andere verdienmodellen met hun aardappelen. “Als je meer marge wilt maken, moet je dichter op de consument gaan zitten.”

De akkerbouwers kwamen op het idee om chips te bakken van hun eigen aardappelen. Op die manier kunnen ze zelf waarde toevoegen aan de aardappel. Met vallen en opstaan lukte het hen om in 2004 het product als ‘Hoeksche Chips’ op de markt te brengen met als unieke verkoopargument: een lokaal geteeld duurzaam product zonder kunstmatige smaakstoffen en met een verhaal achter de chips. In eerste instantie werden de chips alleen bij delicatessesezaken verkocht. Inmiddels zijn de chips, in aangepaste verpakking en in meer smaken, ook in supermarkten te koop. Zij liggen ook op Schiphol in het vak, in een verpakking met een knipoog naar tulpen.

teelt en afbroei is geconstateerd. Het onderzoek richtte zich op verspreiding van het virus, dat tot de groep Potexvirus behoort. Hiertoe behoren ook PIAMV, het Hostavirus en het Pepinomozaïkvirus.

De tulpengalmijt wordt beschouwd als de belangrijkste verspreider. Verder vindt verspreiding plaats via mechanische weg door gewashandelingen en machines. Tot slot is het mogelijk dat het virus via de grond het gewas aantast. Overigens zijn sommige cultivars vatbaarder voor dit virus dan andere. Sommige cultivars lijken ongevoelig voor het virus. Kreuk meldde daarbij dat in Ad Rem, World's Favorite en Novi Sun nog geen TVX is aangetoond.

Kreuk heeft voor het onderzoek een diverse partijen bollen gevolgd. Hij heeft monsters genomen voor het rooien, na het rooien, en vervolgens na spoelen, pellen en sorteren. Telkens moest hij vaststellen dat een besmetting zich tijdens de verder verwerking kon uitbreiden tot het punt dat meer dan de helft van de partij was besmet.

NOG STEEDS TIKKENDE TIJDBOM

Ook andere sprekers kwamen terug op TVX. Voorzitter Hans Wessels van de KAVB-productgroep tulp sprak erover tijdens zijn inleiding. Hij had tijdens de vorige Dag van de Tulp al gewaarschuwd voor TVX. Bij zijn presentatie op ‘De Dag’ van 2018 kwam hij daar op terug. “Ik noemde het vorig jaar een tikkende tijdbom en dat is alleen maar bevestigd. De verspreiding gaat via mijten, mechanisch en zelfs via waterbroei. Ons advies is om meer vrijwillig monster te nemen.” Uit de keuringscijfers van de Bloembollenkeuringsdienst (BKD) bleek eveneens dat TVX een serieus probleem is. Directeur Bert Pinxterhuis constateerde dat het ‘Blijkbaar geen augustajaar (TNV) was en stengelaaltjes weliswaar aandacht blijven vragen, maar dat er extra aandacht moet zijn voor het Tulpenmozaïkvirus (TBV) en TVX. “Het is een zorgpunt.” Er zijn dan ook in overleg met de productgroep Tulp maatregelen voor TVX opgesteld, zoals de verplichte toetsing indien na afbroei de bollen weer worden verhandeld.

MEER ONDERZOEK

De sector wil werk maken van de aanpak van TVX. Kreuk liet ook zien dat onderzoek in voorbereiding is. Dit onderzoek is gericht op Potexvirussen en moet meer inzicht geven in de verspreiding van de virussen. Ook moet duidelijk worden hoe de virussen in de grond overleven. Het onderzoek is een publiek-private samenwerking waarbij de rijksoverheid 400.000 euro betaald op voorwaarde dat het bedrijfsleven een even grote bijdrage doet. Met bijdragen van onder meer CNB, Hobaho, Anthos en het Fonds Innovatie Tulp (KAVB) en het Liefonds (KAVB) is de financiering al een eind op streek. Hans Wessels deed een beroep op de collectiviteit en riep iedereen op om een bijdrage te leveren aan het onderzoek. ♦

Vroeg seizoen

Yorick van Leeuwen, teeltadviseur van CNB, blikte terug op het afgelopen groeiseizoen en de invloed daarvan op het broeiseizoen. Daarbij viel hem op dat de afgelopen oogst werd gekenmerkt door een snelle, bijna gelijktijdige afrijping van veel cultivars. Dat betekende dat de oogst in recordtijd moest plaatsvinden en omdat er veel werd gerooid in een korte tijd, schoot de capaciteit in de verwerking soms te kort. Daardoor is soms te kort gedroogd en dat kan de kans op fusarium vergroten.

Het stadium G-onderzoek heeft uitgewezen dat dit seizoen de boeken ingaat als vroeg, gemiddeld vijf dagen eerder dan normaal. Probleem die Van Leeuwen in de kas tegenkomt zijn onder meer scheurblad, bladpunten, verslijming en te veel wortelgroei. Ook Fusarium speelt een rol, mede door verspreiding door bollenmijt en de stromijt.

De verwachting voor de rest van het seizoen is dat de groei verspoedigd zal verlopen. Tulpen zijn gemiddeld twee tot vier gram zwaarder per steel dan verleden jaar. Het gewicht zit er in, stelt Van Leeuwen. Hij denkt wel dat mijten later in het seizoen nog een probleem kunnen worden.